

УДК: 616.346.2-089.87-072.1-089.168

Улгайган жана кары адамдарда лапароскопиялык жана ачык аппендэктомиянын натыйжаларын салыштырмалуу баалооА.С. Бейшеналиев¹, А.А. Сопуев², А.Т. Атакозиев², М.Э. Эрнисова², А.Н. Адиллов³¹ Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо министрлиги,² И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясы,³ Академик М.М. Мамакеев атындагы Улуттук хирургия борбору,
Бишкек, Кыргыз Республикасы

МАКАЛА ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ КОРУТУНДУ

Негизги сөздөр:

Курч аппендицит

Лапароскопиялык аппендэктомия

Волкович-Дьяканов кесүүсү

Курт сымал өсүндү

Улгайган жана кары адамдар

Киришүү. Кыргыз Республикасынын улуттук статистикалык комитетинин маалыматына таянсак жалпы өлкөнүн жарандарынын арасында улгайган жана кары адамдардын саны жылдан жылга карай өсүүдө. Ал эми ошол адамдын 12ден 18 пайызга чейинкиси курч аппендицит дарты менен хирургиялык бөлүмдөргө жаткырылат жана дарыланышат. Курч аппендицит кечиктирилгис хирургияда кеңири таралган жана жакшы изилденген оорулардын бири экенине карабастан улгайган жана кары адамдарда курч аппендицитти аныктоо жана даарылоо толук изилденбеген бойдон калууда.

Изилдөөнүн максаты. Улгайган жана кары адамдардагы курч аппендицит дартында лапароскопиялык жол менен жана ачык түрдө жасалган операциялардын жыйынтыктарын баалоо.

Материалдар жана методдор. Изилдөө Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин Академик М. М. Мамакеев атындагы Улуттук хирургиялык борборунда дарыланган улгайган жана кары адамдардын арасында жүргүзүлдү. 01.01.2022 жылдан баштап 01.01.2024 жылга чейин академик М. М. Мамакеев атындагы Улуттук хирургия борборуна курч аппендицит дарты аныкталып, операция болуп дарыланган 60 жаштан 90 жашка чейинки бейтаптардын оору баяндарына ретроспективдүү изилдөө жүргүзүлдү. Изилдөөгө жалпысынан 166 бейтап катышты, алардын 58 бейтап негизги топко, ал эми 108 бейтап контролдук топко бөлүндү.

Натыйжалар жана талкуулоо. Операциялардын узактыгын эсептегенде ачык жол менен жасалган аппендэктомиянын узактыгы лапароскопиялык операциянын узактыгынан бир топ эле узак болгон. Ачык аппендэктомия 50±20 минут. Лапароскопиялык аппендэктомия - 30±5 минут. Бейтаптардын операциядан кийинки ооруканада жаткан убактысын карап көргөнүбүздө лапароскопиялык жол менен операция болгон бейтаптардын убактысы 4,0±2,0 күндү түзсө, ачык жол менен опера

Адрес для переписки:

Эрнисова Майрам Эрнисовна, 720020,

Кыргызская Республика, Бишкек, ул. Ахунбаева 92

КГМА им. И.К. Ахунбаева

Тел.: + 996 703418342

E-mail: mairamernisova@gmail.com

Contacts:

Ernisova Mairam Ernisovna, 720020,

92, Akhunchunbaev str, Bishkek, Kyrgyz Republic

KSM named after. I.K. Akhunchunbaev

Phone: +996 703418342

E-mail: mairamernisova@gmail.com

Для цитирования:

Бейшеналиев А.С., Сопуев А.А., Атакозиев А.Т., Эрнисова М.Э., Адиллов А.Н. Сравнительная оценка результатов лапароскопической и открытой аппендэктомии у лиц пожилого и старческого возраста. Научно-практический журнал «Здравоохранение Кыргызстана» 2024, № 4, с. 12-19. doi.10.51350/zdravkg2024.4.12.1.12.19

Citation:

Beishenaliev A.S., Sopuev A.A., Atakoziev A.A., Ernisova M.E., Adilov A.N. Comparative evaluation of the results of laparoscopic and open appendectomy in elderly and senile individuals. Scientific and practical journal "Health care of Kyrgyzstan" 2024, No. 4, p.12-19. doi.10.51350/zdravkg2024.4.12.1.12.19

ция болгондордун убактысы $7,0 \pm 4,0$ күндү түзгөн. Улгайган жана кары адамдарда курч аппендицитти дарылоодо видеолaparоскопиялык технологияларды колдонуу экономикалык жагынан да алганда натыйжалуу болуп эсептелет. Ал лапароскопиялык операциянын узактыгы аз экени жана бейтаптардын операциядан кийинки убакта ооруканада жатуусунун кыска убакытка созулганы менен түшүндүрүлөт.

Жыйынтыгы. Лапароскопиялык аппендэктомия улгайган жана кары адамдардагы курч аппендицитти дарылоодо тандалып алына турган операциянын түрү болуп саналат.

Сравнительная оценка результатов лапароскопической и открытой аппендэктомии у лиц пожилого и старческого возраста

А.С. Бейшеналиев ¹, А.А. Сопуев ², А.Т. Атакозиев ², М.Э. Эрнисова ², А.Н. Адилов ³

¹ Министерство здравоохранения Кыргызской Республики,

² Кыргызская государственная медицинская академия имени И. К. Ахунбаева,

³ Национальный хирургический центр им. Академика М.М. Мамакеева, Бишкек, Кыргызская Республика

ИНФОРМАЦИЯ О СТАТЬЕ

РЕЗЮМЕ

Ключевые слова:

Острый аппендицит

Лапароскопическая аппендэктомия

Разрез Волковича-Дьяканова

Червеобразный отросток

Люди пожилого и старческого возраста

Введение. По данным Национального статистического комитета Кыргызской Республики, количество пожилых людей среди граждан страны в целом увеличивается из года в год. От 12 до 18 % из числа этих людей госпитализируются и лечатся по поводу острого аппендицита. Несмотря на то, что острый аппендицит является одним из наиболее распространенных и хорошо изученных воспалительных состояний, требующих экстренного хирургического вмешательства, его диагностика и лечение у лиц пожилого и старческого возраста остаются малоизученными.

Цель исследования. Оценка результатов лапароскопических и открытых операций при остром аппендиците у лиц пожилого и старческого возраста.

Материалы и методы. Исследование проводилось среди пациентов пожилого и старческого возраста Национального хирургического центра имени академика Мамакеева М. М. Министерства здравоохранения Кыргызской Республики. Проведено ретроспективное исследование историй болезни пациентов в возрасте от 60 до 90 лет с диагнозом «острый аппендицит», пролеченных хирургическим путем в Национальном хирургическом центре имени М. М. Мамакеева в период с 01.01.2022 по 01.01.2024 годы. Всего в исследовании приняли участие 166 пациентов, из них 58 человек были распределены в основную группу, а 108 - в контрольную.

Результаты и обсуждение. При расчете продолжительности операции открытая аппендэктомия проводилась достоверно дольше, чем лапароскопическая операция. Открытая аппендэктомия длилась 50 ± 20 минут, лапароскопическая аппендэктомия - 30 ± 5 минут. Время пребывания пациентов в стационаре после лапароскопической операции составило $4,0 \pm 2,0$ дня, а после открытой операции - $7,0 \pm 4,0$ дня.

Использование видеолaparоскопической технологии при лечении острого аппендицита у лиц пожилого и старческого возраста считается экономически целесообразным. Это объясняется тем, что данные операции характеризуются более низкой длительностью оперативного пособия и меньшей продолжительностью стационарного лечения.

Заключение. Лапароскопическая аппендэктомия является более эффективным методом оперативного лечения больных пожилого и старческого возраста с диагнозом «острый аппендицит».

Comparative evaluation of the results of laparoscopic and open appendectomy in elderly and senile individuals

A.S. Beishenaliev ^a, A.A. Sopuev ^b, A.A. Atakoziev ^b, M.E. Ernisova ^b, A.N. Adilov ^c

^a Ministry of Health of the Kyrgyz Republic,

^b Kyrgyz State Medical Academy named after I. K. Akhunbaev,

^c National Surgical Center named after Academician M.M. Mamakeeva,

Bishkek, Kyrgyz Republic

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Key words:

Acute appendicitis

Laparoscopic appendectomy

Volkovich-Dyakanov incision

Appendix

Elderly and senile people

Introduction. According to the National Statistical Committee of the Kyrgyz Republic, the number of elderly people among the country's citizens as a whole is increasing from year to year. Between 12 and 18 percent of these people are hospitalized and treated for acute appendicitis. Despite the fact that acute appendicitis is one of the most common and well-studied diseases requiring emergency surgical intervention, the diagnosis and treatment of acute appendicitis in elderly and senile people remains poorly studied. Operations for acute appendicitis occupy first place among general surgical operations. Currently, appendectomy is performed through an open incision (Volkovich-Dyakanov incision) and laparoscopically.

The purpose of the study. Evaluation of the results of laparoscopic and open operations for acute appendicitis in elderly and senile people.

Materials and methods. The study was conducted among elderly and senile patients of the National Surgical Center named after Academician M.M. Mamakeev of the Ministry of Health of the Kyrgyz Republic. A retrospective study of the case histories of patients aged 60 to 90 years with a diagnosis of acute appendicitis, treated surgically at the National Surgical Center named after Mamakeev from 01.01.2022 to 01.01.2024, was conducted. A total of 166 patients took part in the study, of which 58 patients were assigned to the main group, and 108 patients to the control group.

Results and discussion. When calculating the duration of the operation, the duration of open appendectomy was significantly longer than the duration of laparoscopic surgery. Open appendectomy 50±20 minutes. Laparoscopic appendectomy - 30±5 minutes. When considering the time of stay of patients in the hospital after surgery, the stay after laparoscopic surgery was 4.0±2.0 days, and the stay after open surgery was 7.0±4.0 days. The use of video laparoscopic technology in the treatment of acute appendicitis in elderly and senile patients is considered cost-effective. This is explained by the fact that laparoscopic operations are characterized by a shorter duration of surgery and a shorter duration of inpatient treatment.

Conclusion. Laparoscopic appendectomy is the method of choice for surgical treatment of elderly and senile patients diagnosed with acute appendicitis.

Киришүү

Кыргыз Республикасынын калкынын жалпы структурасында улгайган жана кары адамдардын саны жылдан жылга өсүүдө. Жашы өткөн сайын курч аппендицит дарты менен ооруган адамдардын санынын азайганына карабастан, улгайган жана кары

адамдардын арасында бул дартты аныктоо жана дарылоо көйгөй болгон кала берүүдө [1]. Жалпы улгайган жана кары адамдардын 12 ден 18 пайызга чейинкиси курч аппендицит дарты аныкталып кечиктирилгис хирургия бөлүмүнө жаткырылат [2]. Ал эми ошол адамдардын арасынынан 30-40 пайызга чейинкисине гана клиникалык негизде дарт аныктай

алабыз, калгандарына кошумча инструменталдык изилдөөлөрдү жүргүзүү зарыл [3,4]. Улгайган жана кары адамдардын арасында курч аппендициттин айынан келип чыгуучу өлүмдөр 0,3% төн 0,7% ке чейин жетет, жана жыл өткөн сайын азайуу тенденциясы байкалбайт [5].

Көптөгөн соматикалык коштогон дарттарын, курч аппендициттин мүнөздүү эмес жана тез арада өөрчүп алабыз, калгандарына кошумча инструменталдык изилдөөлөрдү жүргүзүү зарыл [3,4]. Улгайган жана кары адамдардын арасында курч аппендициттин айынан келип чыгуучу өлүмдөр 0,3% төн 0,7% ке чейин жетет, жана жыл өткөн сайын азайуу тенденциясы байкалбайт [5]. Өтүүсүн жана операциядан кийинки кабылдоолордун көптүгүн эске алуу менен, улгайган жана кары адамдарды дарылоодо миниинвазивдик методдорду колдонуу зарылчылыгы келип чыгат [6,7]. Мындай метод катарында лапароскопиялык хирургиялык кийлигишүү эсептелет. Анын жардамы менен минималдуу жаракат келтирилет, курсак көңдөйүндөгү органдарды адекваттуу карап чыгуу (ревизия) жүргүзүлөт, операциядан кийинки кабылдоолор азаят, бейтаптар эрте тычып кыймылдап баш ташат жана ооруканада жатуу убактысы азаят [8,9].

Изилдөөнүн максаты: Улгайган жана кары адамдардагы курч аппендицит дартында лапароскопиялык жол менен жана ачык түрдө жасалган операциялардын жыйынтыктарын баалоо.

Изилдөөнүн материалдары жана методтору

01.01.2022 жылдан баштап 01.01.2024 жылга чейин академик М. М. Мамакеев атындагы Улуттук хирургия борборуна курч аппендицит дарты аныкталып, операция жолу менен дарыланган 60 жаштан 90 жашка чейинки бейтаптардын оору баяндарына ретроспективдүү изилдөө жүргүзүлдү. Жалпы кайрылган бейтаптардын саны 166. Гистопатологиялык изилдөөлөрдүн жыйынтыгы жана операциянын токтомдору менен биз толук эмес медициналык документтери бар бейтаптарды жана аппендэктомия менен чогуу симульгандык операциялар жүргүзүлгөн бейтаптар изилдөөгө киргизилген жок.

Ооруканада жаткан убакытта баардык бейтаптар стандарттуу түрдө объективдүү кароодон өтүшкөн, ооруканага кайрылгандагы даттануулары, ооруу баяндары чогултулган, ички органдардын УДИСИ жүргүзүлүп, өпкөлөрү рентгенге түшүрүлгөн, электрокардиограмма (ЭКГ) өткөзүлгөн, жалпы жана биохимиялык анализдери жүргүзүлүп, бейтаптарга керектүү адистердин кеңештери жүргүзүлгөн.

Лапароскопиялык манипуляциялар жалпы кабыл алынган ыкмаларды колдонуу менен ишке ашырылган: үч троакарлык тешик аркулуу, курт сымал өсүндүгө титандан жасалган клипс тагуу менен аяктаган. Ачык түрдөгү аппендэктомия Волкович-Дьяканов кесүүсү аркылуу жалпы кабыл алынган

методика менен жүргүзүлдү. Көрсөткүчтөргө жараша курсак көңдөйүнө дренаж коюлду. Операциядан кийинки мезгилде бардык бейтаптарга ооруну басаңдатуучу жана антибактериалдык дарылар берилген, башка адистердин сунуштарын эске алуу менен коштоп жүргөн соматикалык оорулары корректирленген. Ооруканадан чыгуу алдында оорулардын жалпы кан анализдери кайталанды жана ички органдардын УДИСИ жүргүзүлгөн.

60 жаштан 90 жашка чейинки жалпы оорулардын саны 166, алардын ичинен 90у аял киши, 74ү эркек киши. Булардын ичинен 48 (29%) бейтап тез жардам машинасы менен келип түшкөн, 21(12,6 %) бейтап үй-бүлөлүк дарыгерлер тарабынан жолдомо менен жөнөтүлгөн, ал эми 97(58,4%) бейтап Улуттук хирургиялык борбордун кабыл алуу бөлүмүнө өз алдынча кайрылышкан. Изилдөөдө төмөнкү критерийлер эске алынды: жашы, жынысы, операциядан кийинки диагнозу, операциянын узактыгы, ооруканада жаткан күндөрдүн саны, операциядан кийинки кабылдоолор.

Статистикалык талдоо үчүн SPSS- Коомдук илимдер боюнча статистикалык пакет (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 компьютердик программасы колдонулган. Изилдөө маалыматтарын баалоо үчүн, сыпаттама статистикасына (орточо, стандарттык четтөө, медиана, жыштык, минималдуу, максимум) келтирүү үчүн жана нормалдуу бөлүштүрүлгөн параметрлерди эки топтук салыштыруу үчүн Mann Whitney U колдонулган. 0,05тен азыраак P мааниси статистикалык жактан маанилүү деп эсептелген.

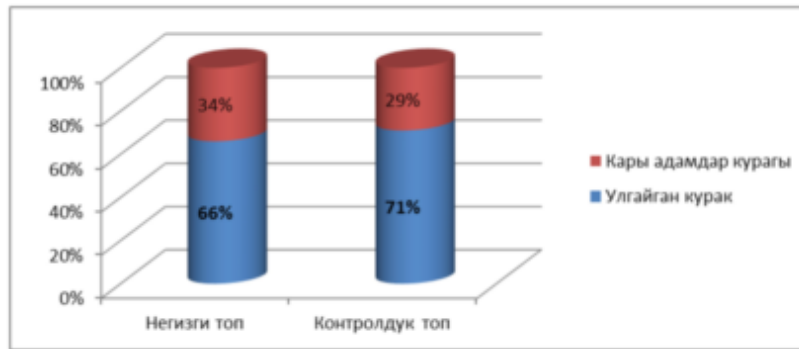
Изилдөөнүн жыйынтыктары

Жалпы бейтаптар 2 топко бөлүнгөн: 60 жаштан 90 жашка чейинки курч аппендицит дарты боюнча лапароскопиялык жол менен операция болгон 58 бейтап негизги топко, 60 жаштан 90 жашка чейинки курч аппендицит дарты боюнча ачык (Волкович-Дьяканов кесүүсү) жол менен операция болгон 108 бейтап контролдук топко бөлүндү.

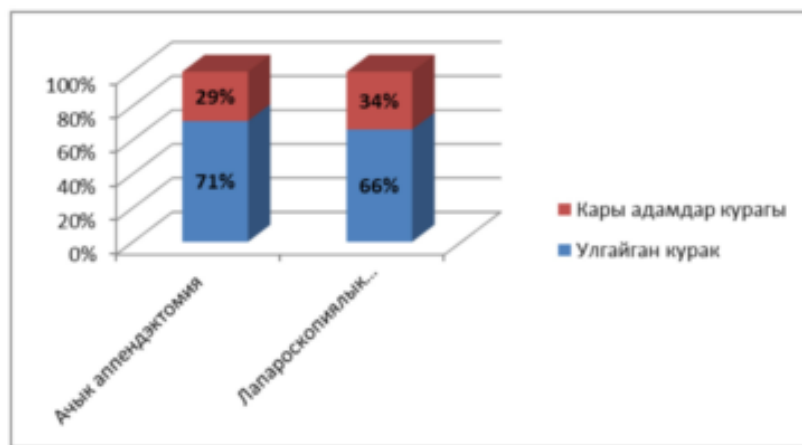
Изилдөөгө кирген негизги топто 32 аял киши жана 26 эркек киши, алардын орточо жашы 69,8±2,2 жашты түзөт. Алардын ичинен 38 (66%) бейтап 60 жаштан 74 жашка чейин (улгайган курак), ал эми 20 (34%) бейтап 75 жаштан 90 жашка чейин (кары адамдар курагы).

Изилдөөгө кирген контролдук топто 59 аял киши жана 49 эркек киши, алардын орточо жашы 71,2±2,2 жашты түзөт. Алардын ичинен 76 (71%) бейтап 60 жаштан 74 жашка чейин (улгайган курак), ал эми 32 (29%) бейтап 75 жаштан 90 жашка чейин (кары адамдар курагы) (1- Сүрөт).

Ачык аппендэктомия - 108 бейтап (65%): 76 (71%) - улгайган курак, 32 (29%) - кары адамдар курагы. Лапароскопиялык аппендэктомия- 58(35%):38 (66%) - улгайган курак, 20(34%) кары адамдар курагы (2-



1- Сүрөт. Негизги жана контролдук топтогу бейтаптардын курактык өзгөчөлүктөрү
Figure 1. Age characteristics of patients in the main and control groups



2- Сүрөт. Аппендэктомиянын түрлөрү
Figure 2. Types of appendectomy



3- Сүрөт. Бейтаптардын коштоп жүргөн дарттары
Figure 3. Comorbidities of patients

Сүрөт).

Жалпы эки топтогу бейтаптардын коштоп жүргөн ооруларына карап көрсөк: жүрөктүн ишемиялык оорулары (ЖИО) – 152 (91,5%), артериалдык гипертония (АГ) – 141 (84,9%), кант диабети - 36 (21,6%), мунун ичинен 6 (3,6%) бейтап инсулинге көз ка-

ранды кант диабети менен жабыркайт, калган 30 (18,07%) бейтап кант диабети боюнча кандагы кантын денгээлин азайтуучу таблетка түрүндөгү дары-дармектерди кабыл алышат, аз кандуулук менен 21 (12,65%) бейтап, ал эми 79 бейтап (47,59%) өпкөнүн өнөкөт обструктивдүү оорулары менен жабыркайт



4- Сүрөт.Топтордогу курч аппендициттин түрлөрү

Figure 4. Types of acute appendicitis in groups

(3- Сүрөт). Ал эми эки топтогу бейтаптардын коштогон дарттарынын кезигүүсүн салыштырып көргөнүбүздө, алардын пайыздык түрдө бөлүнүшү бирдей деңгээлде болгон.

Операциялардын узактыгын эсептегенде ачык жол менен жасалган аппендэктомиянын узактыгы лапароскопиялык операциянын узактыгынан бир топ эле узак болгон (ачык аппендэктомия - 50 ± 20 минут, лапароскопиялык аппендэктомия - 30 ± 5 минут).

Операциядан кийинки гистопатологиялык изилдөөлөрдүн жыйынтыгын карап көргөндө курч аппендициттин морфологиялык түрлөрүнүн кезде шүүсү негизги жана контролдук топто пайыздык негизде бирдей көрсөткүчтө болуп, өтө деле чоң ажырым байкалган эмес.

Негизги топ: катаралдык аппендицит - 3 (5,17%) бейтап, флегмоноздук аппендицит – 36 (62,07%) бейтап, гангреноздук аппендицит - 13 (22,42%), гангреноздук перфорацияланган – 6 (10,34%) бейтап (4-Сүрөт).

Контролдук топ: катаралдык аппендицит – 6 (5,5%) бейтап, флегмоноздук аппендицит – 68 (63%) бейтап, гангреноздук аппендицит – 24 (22,2%), гангреноздук перфорацияланган – 10 (9,3%) бейтап (4-Сүрөт).

Ачык түрдө жүргүзүлгөн аппендэктомияда операция учурундагы кабылдоолор болгон эмес, ал эми лапароскопиялык аппендэктомиянын 1 учурунда курт сымал өсүндүнүн чычыркайынын активдүү каноганы байкалып ылдыйкы - ортоңку кесүүгө конверсия жүргүзүүгө туура келген.

Операциядан кийинки кабылдоолорду карап көргөнүбүздө, операцияга байланышпаган (пневмо-

ния, плеврит ж.б.) кабылдоолордун проценттик көрсөткүчү эки топто тең бирдей деңгээлде болуп, көп ажырым байкалган эмес. Ал эми операцияга байланыштуу кабылдоолорду караганыбызда: ачык түрдөгү аппендэктомиядан кийин 4 (3,7%) бейтап ичегилердин жабышуусунан келип чыккан ичегинин эрте курч бүтөлүшү боюнча кайталап операция болсо, лапароскопиялык жол менен болгон аппендэктомиядан кийин 2(3,44%) бейтап жогоруда айтылган диагноз боюнча кайталап операцияга алынган. Операциядан кийинки убакта ачык аппендэктомия болгон бейтаптардын тобунун ичинен 5(4,6%) бейтаптын кескен жери ириндеп, жаракаттары узакка созулуу менен айыккан. Лапароскопиялык аппендэктомиядан кийин 1 (1,72%) бейтаптын курсагынын алдыңкы бетиндеги троакар киргизилген жаракатынын биринде гематома ириндеп кеткен.

Үч жолку учурда стандарттуу аппендэктомияда жайылган ириңдүү перитониттин себебинен Волкович-Дьяканов кесүүсүнөн ылдыйкы-ортоңку кесүүсүнө өткөрүлсө, лапароскопиялык аппендэктомиянын бир учурунда курт сымал өсүндүнүн чычыркайынын активдүү каноганынын себебинен ылдыйкы-ортоңку кесүүсүнө конверсия болгон.

Бейтаптардын операциядан кийинки ооруканада жаткан убактысын карап көргөнүбүздө лапароскопиялык жол менен операция болгон бейтаптардын убактысы $4,0 \pm 2,0$ күндү түзсө ачык жол менен операция болгондордун убактысы $7,0 \pm 4,0$ күндү түзгөн.

Талкуу

Курч аппендициттин деструктивдүү жана кабылдап кеткен түрлөрү улгайган жана кары адамдарда 60 жашка чейинки бейтаптарга караганда 2-3 эсе

көп кездешет [10].

Лапароскопиялык аппендэктомия өзүнүн аз жаракат келтирүүчү операциялык ыкма экендиги менен, операциядан кийинки кабылдоолордун аздыгы жана операциядан кийинки мезгилдин стабилдүү өтүшү менен жана ошондой эле алгылыктуу дарылоо натыйжаларына алып келүүсү менен өзүнө көңүл бурдурат [11].

Улгайган жана кары адамдарда курч аппендицитти дарылоодо видеолапароскопиялык технологияларды колдонуу экономикалык жагынан да алганда натыйжалуу болуп эсептелет. Ал лапароскопиялык операциянын узактыгы аз экени жана бейтаптардын операциядан кийинки убакытта ооруканада жатуусунун кыска убакытка созулганы менен түшүндүрүлөт [12].

Корутунду

Улгайган жана кары адамдарда курч аппендицит көпчүлүк учурда мүнөздүү эмес түрдө өткөндүгүнө жана башка оорулардын клиникалык белгилерин кайталаганына байланыштуу, лапароскопиялык операция дарт аныктоого да абдан жакшы жардам берет жана ошондой эле операциянын андан аркы тактикасына жооп берет (лапароскопиялык жол менен улантуу керек же болбосо конверсия жолуна кетишибиз керек). Лапароскопиялык аппендэктомия улгайган жана кары адамдардагы курч аппендицитти дарылоодо тандалып алына турган операциянын түрү болуп саналат.

Жазуучулар ар кандай кызыкчылыктардын чыр жоктугун жарыялайт.

Авторы заявляют об отсутствии конфликтов интересов. The authors declare no conflicts of interest.

Адабияттар/Литература/References

1. Согуев А.А., Эрнисова М.Э., Белеков Т.Ж., Атакозиев А.Т., Мамытов К.Н., Кудаяров Э.Э. Клинико-диагностические особенности острого аппендицита в период пандемии COVID-19 // Научное обозрение. Медицинские науки. 2024. №3. С. 43-47; URL: <https://science-medicine.ru/ru/article/view?id=1403>.
2. Согуев А.А., Атакозиев А.Т., Кудаяров Э.Э., Эрнисова М.Э., Шамил уулу Э. Курч аппендициттин мүнөздүү эмес түрлөрү (практикадан алынган окуялар) // Научно-практический журнал «Здравоохранение Кыргызстана». 2024. №3. С. 141-148. DOI: <https://doi.org/10.51350/zdravkg2024.3.9.20.141.148>
3. Согуев А.А., Кудайбердиев З.К., Умурзаков О.А., Мамытов К.Н., Мамбетов А.К. Факторы перфорационного риска при остром аппендиците у лиц пожилого и старческого возраста // Научное обозрение. Медицинские науки. 2021. № 5. С.5-11. URL: <https://science-medicine.ru/ru/article/view?id=1203> (дата обращения: 01.10.2024).
4. Численность постоянного населения по полу и возрастным группам 2020-2024 гг. [электронный ресурс]. Национальный статистический комитет Кыргызской Республики. URL: <https://stat.gov.kg/ru/opendata/category/206>.
5. Dowgiało-Gornowicz N., Kozera P., Wójcik W. et al. Surgical treatment of acute appendicitis in older patients. Pol. Przegl. Chir., 2019; vol. 91, no 2, pp. 12-15. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.8556>.
6. Sartelli M., Baiocchi G.L., Di Saverio S., Ferrara F., Labricciosa F.M., Ansaloni L. Prospective observational study on acute appendicitis worldwide (POSAW). World J. Emerg. Surg., 2018. vol. 13, no 19.
7. Weinandt M., Godiris-Petit G., Menegaux F., Chereau N., Lupinacci R.M. Appendicitis is a severe disease in elderly patients: A twenty-year audit. JSLS. 2020. vol. 24. no 3. DOI: <https://doi.org/10.4293/JSLS.2020.00046>.
8. Horvath P., Lange J., Bachmann R., Struller F., Königsrainer A., Zdichavsky M. Comparison of clinical outcome of laparoscopic versus open appendectomy for complicated appendicitis. Surg Endosc. 2017. vol. 31. no 1. pp. 199-205. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00464-016-4957-z>.
9. Basukala, S., Thapa, N., Bhusal, U., Shrestha, O., Karki, S., Regmi, S. K., Shah, K. B., & Shah, A. Comparison of outcomes of open and laparoscopic appendectomy: a retrospective cohort study. Health science reports. 2023. vol. 6. no.9. DOI: <https://doi.org/10.1002/hsr2.1483>
10. Güler Y., Karabulut Z., Çalış H., Şengül S.. Comparison of laparoscopic and open appendectomy on wound infection and healing in complicated appendicitis. Int Wound J. 2020. vol. 17. pp. 957–965. DOI: <https://doi.org/10.1111/iwj.13347>
11. Nazir, A., Farooqi, S. A., Chaudhary, N. A., Bhatti, H. W., Waqar, M., & Sadiq, A. (July 09, 2019) Comparison of Open Appendectomy and Laparoscopic Appendectomy in Perforated Appendicitis. Cureus. vol. 11. no.7: e5105. DOI: <https://doi.org/10.7759/cureus.5105>.
12. Nascimento, J. H. F. D., Souza Filho, B. M., Tomaz, S. C., Vieira, A. T. S., Canedo, B. F., Andrade, A. B., & Gusmão-Cunha, A. Comparison of outcomes and cost-effectiveness of laparoscopic and open appendectomies in public health services. Revista do Colegio Brasileiro de Cirurgioes. 2021. vol. 48. e20213010. DOI: <https://doi.org/10.1590/0100-6991e-20213010>

Авторы:

Бейшеналиев Алымкадыр Савирдинович, член-корр. НАН КР, профессор, доктор медицинских наук, министр Министерства здравоохранения Кыргызской Республики, Бишкек
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3141-1895>

Сопуев Андрей Асанкулович, доктор медицинских наук, профессор, заведующий кафедрой госпитальной хирургии с курсом оперативной хирургии Кыргызской государственной медицинской академии им. И.К. Ахунбаева, Бишкек, Кыргызская Республика
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3810-1646>

Атакозиев Азамат Таштанбекович, ассистент кафедры госпитальной хирургии с курсом оперативной хирургии Кыргызской государственной медицинской академии им. И.К. Ахунбаева, Бишкек, Кыргызская Республика
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0879-1471>

Эрнисова Майрам Эрнисовна, ассистент кафедры госпитальной хирургии с курсом оперативной хирургии Кыргызской государственной медицинской академии им. И.К. Ахунбаева, Бишкек, Кыргызская Республика
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2425-9968>

Адилов Алмаз Нурланович, Врач-хирург Национального хирургического центра им. Академика М.М. Мамакеева, Бишкек, Кыргызская Республика

Authors:

Beishenaliev Alymkadyr Savirdinovich, corresponding member NAS KR, Professor, Doctor of Medical Sciences, Minister of Health of the Kyrgyz Republic, Bishkek
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3141-1895>

Sopuev Andrey Asankulovich, Doctor of Medical Sciences, Professor, Professor, Head of the Department of Hospital Surgery with the Course of Operative Surgery, Kyrgyz State Medical Academy named after I.K. Akhunbaev, Bishkek, Kyrgyz Republic
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3810-1646>

Atakoziev Azamat Tashtanbekovich, Assistant of the Department of Hospital Surgery with the Course of Operative Surgery, Kyrgyz State Medical Academy named after I.K. Akhunbaev, Bishkek, Kyrgyz Republic
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0879-1471>

Ernisova Mairam Ernisovna, Assistant of the Department of Hospital Surgery with the Course of Operative Surgery, Kyrgyz State Medical Academy named after I.K. Akhunbaeva, Bishkek, Kyrgyz Republic
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2425-9968>

Adilov Almaz Nurlanovich, Surgeon of the National Surgical Center named after. Academician M.M. Mamakeeva, Bishkek, Kyrgyz Republic,

Поступила в редакцию 11.11.2024
Принята к печати 20.01.2025

Received 11.11.2024
Accepted 20.01.2025